

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ПРИТУЛЯК ВАЛЕРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 347.952 (477)

**ПОВНОВАЖЕННЯ СУДУ ПРИ ПРИМУСОВОМУ
ВИКОНАННІ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ**

Спеціальність 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник доктор юридичних наук, професор
ГОЛУБЄВА Неллі Юріївна,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри цивільного процесу

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
ВЕНЕДІКТОВА Ірина Валентинівна,
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна,
завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін;

кандидат юридичних наук, доцент
ШИШКА Олександр Романович,
Харківський національний університету
внутрішніх справ,
доцент кафедри цивільного права та процесу

Захист відбудеться « ____ » _____ 2016 р. о ____ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д41.086.03 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Піонерська, 2.

Автореферат розісланий « ____ » _____ 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Лагутіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю створення дієвої системи реалізації судових повноважень на завершальній стадії цивільного процесу при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах. Ефективне функціонування як самої судової системи, так і інших правозастосовних органів в умовах формування правової держави в Україні безпосередньо залежить від належного виконання прийнятих судових рішень.

Загальновідомо, що невиконання судових рішень у цивільних справах є однією з найбільш гострих проблем сучасної України. Так, протягом 2014 року органами Державної виконавчої служби фактично виконано 20,5% від загальної кількості виконавчих документів, що перебували на примусовому виконанні у звітний період. За результатами роботи Державної виконавчої служби, у 2015 році фактично виконано лише 19,5% від загальної кількості виконавчих документів, які перебували на примусовому виконанні, що є проявом негативної динаміки у роботі органів виконавчої служби.

Формування ефективних правових механізмів примусового виконання судових рішень та інших правозастосовних актів є самостійним напрямком реформування органів виконавчої влади в Україні. Однією з основних цілей такої реформи є підвищення ступеня захищеності прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Процес реформування органів державної виконавчої служби, зміни в організації їх роботи, впровадження зарубіжного досвіду та адаптація процедури виконання судових рішень до європейських стандартів впливають на взаємодію судових органів та органів примусового виконання на завершальній стадії цивільного процесу.

Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 року визначено основні напрямки реформування організації та діяльності органів судової влади. Закон було прийнято з метою відновлення довіри громадян до суддів, системи судоустрою в цілому та підвищення ефективності реального виконання судових рішень, чому сприятиме здійснення судового контролю за виконавчим провадженням. Враховуючи довготривалу практику неефективного виконання судових рішень, Законом доповнено Конституцію України ст. 129-1, якою встановлено забезпечення державою виконання судового рішення у визначеному законом порядку та закріплено судовий контроль за його виконанням.

При дослідженні ролі суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах виникає низка принципових питань, які вимагають науково-теоретичного обґрунтування. Одним із них є питання про попередній та подальший судовий контроль у виконавчому провадженні та механізм його правового регулювання. Метою рішення суду є фактичне відновлення порушеного або оспорюваного права особи, що досягається шляхом швидкого та ефективного виконання прийнятих судових актів. У протилежному випадку судові рішення матиме декларативний характер. Судовий контроль на стадії

примусового виконання судових рішень у цивільних справах забезпечує гарантії незалежності, неупередженості, належної процедури сприяння реалізації рішень суду та поновлення порушених прав та законних інтересів осіб.

В останні роки в науці цивільного процесуального права помітно зростає інтерес до дослідження проблематики примусового виконання судових рішень у цивільних справах. При цьому багато авторів відзначають, що існує чимало причин неефективності примусового виконання судових рішень, до числа яких відносять і недостатньо врегульовані законодавством модель взаємодії суду з органами примусового виконання та алгоритми дій за окремими видами виконавчих процедур.

У науці тривалий час ведеться дискусія про місце і роль виконавчого провадження в механізмі захисту та відновлення суб'єктивних прав. Дискусійними залишаються питання про шляхи вдосконалення законодавства про виконавче провадження, що визначає порядок взаємодії органів суду та органів державної виконавчої служби з метою підвищення ефективності примусового виконання рішень суду з цивільних справ.

Таким чином, актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлюється необхідністю розвитку теорії цивільного процесуального права щодо повноважень суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах, удосконалення чинного законодавства у цій сфері та практики його застосування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри цивільного процесу «Цивільне судочинство у світлі судової реформи в Україні» на 2011–2015 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку Української державності та права» (державний реєстраційний номер 011U006H) на 2011–2015 роки, а також плану науково-дослідної роботи кафедри цивільного процесу «Реформа цивільного процесуального права в умовах інтеграційних процесів в Україні» на 2016–2020 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U001842) на 2016–2020 роки.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є дослідження повноважень суду, його взаємодії з органами державної виконавчої служби при примусовому виконанні рішень у цивільних справах, а також внесення теоретично обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення цивільного процесуального законодавства в цій сфері.

Для досягнення зазначеної мети у дисертації вирішувалися наступні завдання:

дослідити становлення та розвиток системи примусового виконання судових рішень у цивільних справах;

визначити правову природу примусового виконання судових рішень у цивільних справах;

розглянути особливості взаємодії суду з органами державної виконавчої служби при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах;

дослідити повноваження суду при зверненні рішення у цивільних справах до виконання;

проаналізувати повноваження суду при розгляді та вирішенні питань щодо застосування примусових заходів до боржника в процесі виконання рішень;

дослідити процесуальні дії суду, спрямовані на сприяння належному виконанню судових рішень, а також повноваження суду при вирішенні процесуальних питань, пов'язаних із поворотом виконання;

охарактеризувати повноваження суду із здійснення попереднього та подальшого контролю на стадії виконання рішень у цивільних справах;

сформулювати теоретично обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення цивільного процесуального законодавства у сфері примусового виконання судових рішень у цивільних справах.

Об'єктом дослідження є цивільні процесуальні правовідносини, що виникають у процесі примусового виконання судових рішень у цивільних справах.

Предметом дослідження є повноваження суду при примусовому виконанні рішень судів у цивільних справах.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є низка загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, вибір яких обумовлений особливостями його мети і завдань, об'єкту і предмету.

Історичний метод використовувався при дослідженні становлення та розвитку системи примусового виконання судових рішень у цивільних справах (підрозділ 1.2). Формально-логічний метод застосовувався при визначенні поняття та сутності примусового виконання судових рішень у цивільних справах, а також поняття та видів судового контролю за виконанням судових рішень у цивільних справах (підрозділи 1.3, 3.1, 3.2). За допомогою системно-структурного методу комплексно досліджено повноваження суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 2.4). Метод системного аналізу використовувався при дослідженні нормативного забезпечення повноважень суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2). За допомогою порівняльно-правового методу виявлено спільні риси та відмінності у правовому регулюванні повноважень суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах за законодавством України та законодавством окремих зарубіжних країн (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 2.4).

Статистичний метод застосовувався при аналізі даних виконання судових рішень (підрозділи 2.1, 2.2).

Теоретичну основу дослідження складають наукові праці з теорії права, цивільного права, цивільного процесуального права, господарського процесуального права таких вітчизняних та зарубіжних учених, як: А.М. Авторгов, В.С. Анохін, В. В. Афанасьєв, В.В. Баранкова, Ю.В. Білоусов, В.В. Бутнев, Д.Х. Валєєв, С.В. Васильєв, Є.В. Васьковський, І.В. Венедіктова, М.М. Говоруха, Н.Ю. Голубєва, М.А. Гурвич, Д.В. Дернова, М.Г. Єлісєєв, Л.М. Завадська, П.П. Заворотько, І.М. Зайцев, Р.В. Ігонін, О.В. Ісаєнкова, В.С. Каменков, І.В. Кананович, В.В. Комаров, Л.Г. Лічман, Д.Д. Луспєник, Р.М. Мінченко, І.В. Решетнікова, Л.Г. Талан, В.І. Тертишніков, М.І. Тітов, Д.П. Фіолєвський, С.Я. Фурса, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонова, Ю.С. Червоний, Н.О. Чечина, В.М. Шерстюк, О.Р. Шишка, М.Й. Штефан, С.В. Щербак, В.В. Ярков та ін.

Емпіричною базою дослідження є рішення Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини, Верховного Суду України, судів першої та апеляційної інстанції за 2008-2015 роки.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим у науці цивільного процесуального права України спеціальним комплексним дослідженням повноважень суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах.

У межах здійсненого дослідження одержано такі результати, які мають наукову новизну

вперше:

визначено судовий контроль у виконавчому провадженні як форму реалізації судової влади, систему передбачених процесуальним законом засобів, спрямованих на недопущення незаконного обмеження прав і охоронюваних законом інтересів особи у процесі примусового виконання судових рішень та актів інших юрисдикційних органів, а також відновлення цих прав особи, яка полягає в перевірці діяльності органів примусового виконання та їх посадових осіб, а також застосування до них заходів впливу, передбачених процесуальним законодавством;

визначено поняття повороту виконання як цивільну процесуальну гарантію захисту майнових та особистих немайнових прав особи, що полягає у поверненні сторін до їх первісного стану, який існував до моменту виконання первісного рішення, шляхом зобов'язання стягувача за первісним рішенням вчинити дії на користь боржника за первісним рішенням (у разі виконання первісного рішення суду немайнового характеру) та (або) обов'язок первісного стягувача повернути майно, визначене судовим рішенням, та (або) виплатити на користь первісного боржника грошову суму;

сформульовано пропозиції, спрямовані на вдосконалення положень Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) щодо

повноважень суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах:

– доповнити ст. 377-1 ЦПК України частиною третьою, згідно з якою у разі першого звернення державного виконавця до суду з поданням про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України – обмежувати особу у такому праві на строк до 6 місяців; а у разі сплину шестимісячного строку та при повторному зверненні державного виконавця до суду з поданням про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України – обмежувати особу у праві виїзду тимчасово, до моменту виконання рішення суду у повному обсязі. Також запропоновано встановити у частині другій зазначеної статті чіткий строк, а саме – 5 днів, для розгляду судом подання державного виконавця про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України замість передбаченого оціночного поняття «негайно»;

– закріпити у ч. 1 ст. 373 ЦПК України обставини, що ускладнюють виконання рішень та є підставою для відстрочки і розстрочки виконання, зміни чи встановлення порядку і способу виконання, а саме: тяжка хвороба боржника або членів його сім'ї, відсутність присудженого майна в натурі, обставини непереборної сили та обставини, викликані неправомірними діями, урядові постанови або розпорядження державних органів, воєнні дії будь-якого характеру, що перешкоджають виконанню;

– доповнити ст. 369 ЦПК України зазначенням про виконавчі документи, що видаються судами у цивільних справах, а саме – виконавчий лист, ухвала, судовий наказ;

– передбачити у ч. 1 ст. 376 ЦПК України заборону на звернення державного виконавця до суду з поданням про примусове проникнення до житла особи при примусовому виконанні рішення про вселення/виселення особи через відсутність практичної необхідності у такому зверненні;

вдосконалено:

визначення виконавчого провадження при примусовому виконанні рішень судів у цивільних справах як завершальної стадії цивільного процесу, що поєднує функціональний та інституційний підходи до формування механізмів примусового виконання судових рішень, ефективної організації захисту прав і законних інтересів учасників виконавчого провадження;

визначення понять «відстрочка виконання судового рішення», «розстрочка виконання судового рішення», «порядок виконання судового рішення», «спосіб виконання судового рішення» у цивільних справах. Відстрочка виконання – це перенесення строку виконання рішення на певний новий строк, який визначається судом, за місцем примусового виконання виконавчого документу; розстрочка виконання – це виконання рішення частками, з певним інтервалом у часі, який визначається судом за місцем виконання виконавчого документу; порядок виконання судового рішення – це дії державного виконавця та інших суб'єктів виконавчого провадження, що

здійснюються у певній послідовності на підставі та відповідно до чинного законодавства України про виконавче провадження; спосіб виконання судового рішення – це спосіб реалізації та здійснення способу захисту цивільних прав, визначений на підставі ст. 16 ЦК України;

обґрунтування висновку про те, що виконання судового рішення є невід'ємною складовою процесу судового захисту прав, сформульованого виходячи з практики Європейського суду з прав людини при застосуванні положень ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод;

положення про повноваження суду при здійсненні попереднього та подальшого контролю за виконанням судових рішень у цивільних справах, зокрема щодо дачі судом санкції (дозволу) на вчинення процесуальної дії та здійснення контролю відносно вже вчиненої виконавчої дії;

положення про повноваження суду під час здійснення виконавчого провадження шляхом уточнення переліку та змісту повноважень суду, пов'язаних із зверненням судового рішення до примусового виконання та повноважень, пов'язаних із розглядом питань, які виникають на стадії примусового виконання судових рішень;

висновок про те, що у виконавчому провадженні реалізується правозахисна функція держави, яка передбачає примусове виконання рішень суду у цивільних справах відносно зобов'язаних за правовим актом осіб;

дістало подальшого розвитку:

висновок про необхідність спрямування діяльності суду у виконавчому провадженні на забезпечення оперативності та ефективності функціонування органів державної виконавчої служби в процесі реалізації судових рішень, що здійснюється у формі судового контролю за діяльністю державних виконавців;

положення про правові підстави застосування механізму впливу на виконавче провадження з боку суду шляхом зміни способу та порядку виконання судового рішення: наявність об'єктивних чинників, що не залежать від волі сторін та ускладнюють чи роблять неможливим виконання рішення, а також причинного зв'язку між наявністю даної обставини і неможливістю провести виконавчі дії.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані у дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані у:

науково-дослідній діяльності – для подальшого дослідження теоретичних та практичних питань правового регулювання повноважень суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах;

правотворчій діяльності – для вдосконалення чинного цивільного процесуального законодавства України в частині повноважень суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах;

правозастосовній діяльності – для удосконалення діяльності судів при вирішенні процесуальних питань, пов'язаних із примусовим виконанням рішень у цивільних справах, та діяльності державних виконавців із виконання приписів судових рішень;

навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Цивільний процес», «Виконавче провадження» та при підготовці підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій із зазначених дисциплін.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданні кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія», а також на науково-практичних конференціях: Щорічний міжнародний науково-практичний конференції ім. Ю.С. Червоного «Актуальні проблеми цивільного права та процесу» (м. Одеса, 13 грудня 2012 р.); VIII Міжнародний цивілістичний науковий конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасна цивілістика» (Одеса, 29-30 березня 2013 р.); Міжнародний науково-практичний конференції «Розвиток державності та права в Україні: реалії та перспективи» (м. Львів, 19-20 липня 2013 р.); Міжнародний науково-практичний інтернет-конференції ім. Ю.С. Червоного «Актуальні проблеми цивільного права та процесу» (м. Одеса, 13 грудня 2013 р.); Міжнародний науково-практичний конференції, присвяченій ювілею академіка С.В. Ківалова «Правове життя сучасної України» (Одеса, 16-17 травня 2014 р.); Міжнародний науково-практичний конференції «Актуальні проблеми цивілістики» (м. Одеса, 21 листопада 2014); Міжнародний науково-практичний конференції «Теоретичні та практичні проблеми правового регулювання суспільних відносин» (м. Харків, 23-24 січня 2015 р.); Міжнародний науково-практичний конференції «Актуальні проблеми реформування системи законодавства України» (м. Запоріжжя, 30-31 січня 2015 р.); Міжнародний науково-практичний конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України» (м. Одеса, 15-16 травня 2015 р.); Міжнародний науково-практичний конференції ім. Ю.С. Червоного «Цивільне судочинство у світлі судової реформи в Україні» (м. Одеса, 18 грудня 2015 р.); Міжнародний науково-практичний конференції до 150-річчя від дня народження Є.В. Васьковського «Методологічні засади вдосконалення цивільного процесуального права» (м. Одеса, 8 квітня 2016 р.); Міжнародний науково-практичний конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції» (м. Одеса, 20 травня 2016 р.).

Публікації. Основні положення дисертації відображено у 20 публікаціях, у тому числі 8 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 2 статтях у зарубіжних періодичних виданнях та 12 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації зумовлена метою і завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які охоплюють дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел (213 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 205 сторінок, з яких основний зміст – 179 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну одержаних результатів та їх практичне значення, зазначено про апробацію результатів дослідження, публікації та структуру дисертації.

Перший розділ «Теоретико-методологічні засади дослідження виконання судових рішень у цивільних справах» складається з трьох підрозділів, в яких з'ясовано методологічні засади дослідження інституту повноважень суду у виконавчому провадженні, проаналізовано історичний аспект виникнення та становлення примусового виконання судових рішень у цивільних справах, визначено поняття та сутність примусового виконання судових рішень у цивільних справах.

У *підрозділі 1.1. «Методологічні засади дослідження інституту повноважень суду у виконавчому провадженні»* відзначено, що для вирішення поставлених у дисертаційному дослідженні завдань необхідна комплексна, інтегративна методологічна основа дослідження повноважень суду під час примусового виконання судових рішень у цивільних справах, що дає можливість всебічно проаналізувати проблематику дисертаційної роботи.

Розглянуто загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання функціональних повноважень суду, його взаємодії з органами державної виконавчої служби при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах. Обґрунтовано застосування низки загальнонаукових та спеціальних методів пізнання при дослідженні проблематики дисертаційної роботи.

У *підрозділі 1.2. «Виникнення системи примусового виконання судових рішень у цивільних справах та розвиток виконавчого провадження в Україні»* здійснено ретроспективний аналіз особливостей правового регулювання виконавчого провадження в Україні в різні історичні періоди. Встановлено, що способи примусового виконання судових рішень у цивільних справах потребують історичного обґрунтування для їх подальшого удосконалення та з'ясування перспектив розвитку.

Розглянуто процес становлення та еволюції правовідносин виконавчого провадження з часів Римської імперії і легісакційної форми судового процесу, коли зустрічаються перші згадки про виконання судових рішень державними органами. Зазначено, що на формування інституту судових виконавців у вітчизняній правовій системі за часів Київської Русі значною мірою вплинуло

законодавство Польщі, Литви, Російської імперії. Саме в цей період на території українських земель з'явилися перші органи виконання судових рішень – пристави.

Детально охарактеризовано радянський етап функціонування інституту судових виконавців, включаючи вчинення виконавчих дій під час Другої світової війни та у післявоєнний період, а також запровадження процедури відновлення втраченого виконавчого документу, що зумовлювалось втратою виконавчого провадження під час військових дій. Вказано на пріоритет державних інтересів над інтересами особистості при виконанні рішень судів у радянський період.

Визначено особливості сучасного етапу розвитку законодавства про виконавче провадження, пов'язаного з прийняттям законів «Про державну виконавчу службу», «Про виконавче провадження», що передбачили створення нової структури – Державної виконавчої служби України, покликаної забезпечувати примусове виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів (посадових осіб).

У підрозділі 1.3. *«Поняття та правова природа примусового виконання судових рішень у цивільних справах»* надано визначення примусового виконання судових рішень у цивільних справах як системи процесуальних дій та правовідносин, що виникають за ініціативою уповноважених осіб на завершальній стадії цивільного процесу, спрямованих на організацію реалізації рішення суду та поновлення порушених прав та інтересів особи, у випадку невиконання їх фізичними та юридичними особами в строк, наданий для самостійного виконання, що проводиться спеціально уповноваженими на те органами та посадовими особами на підставах, у межах та у спосіб, визначений законом та судовим рішенням. Досліджено правову природу виконавчого провадження, проаналізовано різні точки зору щодо місця виконавчого провадження в системі права України. Підтримано науковий підхід до визначення виконавчого провадження як стадії судового процесу, в ході якої реалізується прийняте рішення.

З урахуванням практики Європейського суду з прав людини, виокремлено три основні аспекти обов'язковості виконання судових рішень: право на звернення до суду було б ілюзорним, якби судові рішення, яке набрало чинності та є обов'язковим до виконання, залишалося б недіючим; при детальному визначенні процесуальних гарантій сторін на справедливий розгляд справи не було б передбачено захисту процесу виконання судових рішень; виконання судового рішення, ухваленного будь-яким судом, повинно розглядатись як складова «судового розгляду».

На підставі аналізу чинного законодавства України, рішень Європейського суду з прав людини та практики розгляду судами скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця, викладеної у відповідних постановках пленуму та листах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду

цивільних і кримінальних справ, зроблено висновок про процесуальну природу виконавчого провадження.

Другий розділ «Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах» складається з чотирьох підрозділів та присвячений дослідженню повноважень суду при зверненні рішення у цивільних справах до виконання, розгляді та вирішенні питань щодо застосування примусових заходів до боржника в процесі виконання рішень, процесуальних дій суду, спрямованих на сприяння належному виконанню судових рішень, а також повноважень суду при вирішенні процесуальних питань, пов'язаних із поворотом виконання.

У підрозділі 2.1. «Звернення судового рішення у цивільних справах до виконання» розглянуто процесуальні питання звернення судових рішень до виконання, що підлягають вирішенню судом на завершальній стадії цивільного процесу, – стадії примусового виконання, а саме: визначення моменту набрання рішенням законної сили на підставі фактичних обставин та положень закону; порядок видачі виконавчих документів, їх кількість, зміст та оформлення, виправлення помилок в них та визнання такими, що не підлягають виконанню; зупинення стягнення за виконавчим документом, його вилучення та інші.

Встановлено, що ст. 369 ЦПК України «Оформлення виконавчого листа, виправлення помилки в ньому та визнання виконавчого листа таким, що не підлягає виконанню» не передбачено те, що до компетенції суду входить вирішення трьох різних категорій звернень: про виправлення помилки, допущеної під час оформлення або видачі судом виконавчого документа; про визнання виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню, а також стягнення на користь боржника безпідставно одержаного стягувачем за виконавчим документом. Водночас, до виконавчих документів, що видаються судами у цивільних справах, окрім виконавчих листів, належать також ухвали та судові накази. У зв'язку з цим пропонується внести відповідні доповнення до ст. 369 ЦПК України.

Сформульовано авторське визначення поняття «зверненням судового рішення до виконання», під яким розуміється видача судом, що розглянув цивільну справу, за заявою особи, на користь якої ухвалено судові рішення, виконавчого листа (у справах окремого провадження – копії рішення суду) за рішенням, яке набрало законної сили або допущено до негайного виконання.

У підрозділі 2.2. «Розгляд та вирішення судом питань щодо застосування примусових заходів до боржника в процесі виконання рішень» розглянуто питання про примусове проникнення державного виконавця до житла боржника. Встановлено, що такі дії, відповідно до ст. 30 Конституції України, є правомірними, якщо вони здійснюються не інакше як за вмотивованим рішенням суду.

Проаналізовано судову практику з вирішення справ про вселення стягувача, виселення боржника та встановлено, що державному виконавцеві не потрібно отримувати попередній дозвіл від суду на примусове вчинення дій із вселення/виселення осіб, оскільки судом вже надано виконавцеві дозвіл на проникнення шляхом винесення відповідного рішення, а згідно з ч. 2 ст. 78 Закону України «Про виконавче провадження» у разі невиконання боржником рішення самостійно, державний виконавець виконує його примусово.

У *підрозділі 2.3. «Процесуальні дії суду, спрямовані на сприяння належному виконанню судових рішень»* розглянуто такі процесуальні дії суду, як тимчасове обмеження боржника у праві виїзду за межі України, відстрочка або розстрочка виконання судового рішення, зміна чи встановлення його способу та порядку виконання.

Проаналізовано судову практику вирішення справ про тимчасове обмеження боржника у праві виїзду за кордон, визначено типові помилки, що допускаються в процесі розгляду даної категорії справ та запропоновано внесення змін та доповнень до ст. 377-1 ЦПК України.

Звернуто увагу на відсутність законодавчого визначення термінів «відстрочка виконання», «розстрочка виконання», «спосіб виконання» та «порядок виконання», що породжує колізії у правозастосовній практиці. Запропоновано закріпити у ст. 373 ЦПК України обставини, що ускладнюють виконання рішень та у разі настання яких судом може бути розглянуто питання про розстрочку або відстрочку виконання рішення. Внесено пропозицію щодо можливості розгляду даних питань не тільки судами, що видали виконавчий документ, а й судами, що знаходяться за місцем примусового виконання виконавчого документу.

У *підрозділі 2.4. «Повноваження суду при вирішенні процесуальних питань, пов'язаних із поворотом виконання»* акцентовано увагу на дискусійності питань щодо змісту та суті повороту виконання судового рішення, а також суб'єктів відповідних цивільних процесуальних правовідносин.

На підставі аналізу наукової літератури, судової практики сформульовано авторське визначення поняття повороту виконання та запропоновано закріпити зазначене поняття у ч. 1 ст. 380 ЦПК України: «Поворот виконання – це цивільна процесуальна гарантія захисту майнових та особистих немайнових прав особи, що полягає у поверненні сторін до їх попереднього стану, що існував до моменту виконання скасованого (зміненого) рішення, шляхом зобов'язання стягувача за таким рішенням вчинити дії на користь боржника (у разі виконання рішення суду немайнового характеру), та (або) обов'язок первісного стягувача повернути майно визначене судовим рішенням та (або) виплатити на користь первісного боржника грошову суму».

Обґрунтовано необхідність внесення змін до ч. 3 ст. 380 ЦПК України та запропоновано викласти її у наступній редакції: «У разі неможливості повернути майно в рішенні або ухвалі суду передбачається відшкодування

вартості цього майна, що визначається судом на момент ухвалення рішення про поворот виконання»

Третій розділ «Судовий контроль за виконанням судових рішень у цивільних справах» складається з двох підрозділів та присвячений дослідженню права на оскарження до суду рішень, дій або бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби та порядку розгляду судами справ за скаргами на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби.

У підрозділі 3.1. *«Право на оскарження до суду рішень, дій або бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби»* встановлено, що судовий контроль за виконанням судових рішень у цивільних справах здійснюється при розгляді судом скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби.

Розглянуто місце контрольної функції суду у процесі здійснення правосуддя та зроблено висновок про те, що у разі виконання усіх процесуальних вимог, судово-контрольна діяльність буде однією із форм здійснення правосуддя в його широкому розумінні.

Сформульовано авторське визначення поняття судового контролю за виконанням судових рішень як форми реалізації судової влади та системи передбачених процесуальним законом засобів.

Зазначено, що судовий контроль, за примусовим виконанням судових рішень, поділяється на попередній і подальший контроль. Попередній судовий контроль полягає в тому, що суд дає санкцію (дозвіл) на вчинення процесуальної дії. Подальший – реалізується у здійсненні судом нагляду відносно вже вчиненої виконавчої дії і фактично відображається у розгляді судом скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця

У підрозділі 3.2. *«Порядок розгляду судами справ за скаргами на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби»* досліджено процедуру розгляду скарг сторін виконавчого провадження на рішення, дії (бездіяльність) державного виконавця. Проаналізовано процесуальну форму реалізації контрольних повноважень суду на стадії примусового виконання судових рішень у цивільному процесі як невід'ємної складової судового захисту прав та законних інтересів осіб.

Розглянуто питання про підсудність даної категорії скарг. Встановлено, що скарга може подаватися не тільки до суду, який вирішив справу та видав виконавчий документ за яким здійснюється виконання. У деяких випадках, визначених законодавством, ця категорія справ може бути розглянута адміністративним судом, оскільки однією із сторін провадження є орган виконавчої служби.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** викладено найбільш важливі теоретичні положення дисертаційного дослідження та пропозиції щодо удосконалення правового регулювання повноважень суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах.

1. Правова природа примусового виконання судових рішень у цивільних справах полягає в тому, що воно є завершальною стадією судового провадження. Виконання рішення суду не можливо відокремити від процесу здійснення судочинства, адже саме судочинство буде безрезультативним, а судові рішення – декларативним.

2. Примусове виконання судових рішень у цивільних справах – це система процесуальних дій, що здійснюються спеціально уповноваженими органами та посадовими особами на завершальній стадії цивільного процесу та спрямовані на реалізацію рішення суду і поновлення порушених прав та інтересів особи, у випадку невиконання їх фізичними та юридичними особами в строк, наданий для самостійного виконання, на підставах, у межах та у спосіб, визначених законом та судовим рішенням.

3. Діяльність суду у виконавчому провадженні спрямована на забезпечення оперативності та ефективності функціонування органів виконання в процесі реалізації судових рішень та здійснюється у формі судового контролю за діяльністю державних виконавців.

Судовий контроль у виконавчому провадженні можна визначити як форму реалізації судової влади, систему передбачених процесуальним законом засобів, спрямованих на недопущення незаконного обмеження прав і охоронюваних законом інтересів особи у процесі примусового виконання судових рішень та актів інших юрисдикційних органів, а також відновлення цих прав особи, яка полягає в перевірці діяльності органів примусового виконання та їх посадових осіб, а також застосуванні до них заходів впливу, передбачених процесуальним законодавством.

4. Відстрочка виконання – це перенесення строку виконання рішення на певний новий строк, який визначається судом, за місцем примусового виконання виконавчого документу. Розстрочка виконання – це виконання рішення частинами, з певним інтервалом у часі, який визначається судом за місцем виконання виконавчого документу. Порядок виконання судового рішення – це дії державного виконавця та інших суб'єктів виконавчого провадження, що здійснюються у певній послідовності на підставі та відповідно до чинного законодавства України про виконавче провадження. Спосіб виконання судового рішення – це спосіб реалізації та здійснення способу захисту цивільних прав, визначений на підставі ст. 16 ЦК України.

5. Видається доцільним закріплене у ч. 2 ст. 377-1 ЦПК України оціночне поняття «негайно» замінити зазначенням конкретного строку розгляду подання

державного виконавця про тимчасове обмеження особи у праві виїзду за межі України, а саме – п'ять днів.

Слід доповнити ч. 2 ст. 377-1 ЦПК України окремим реченням наступного змісту: «Неявка в судові засідання державного виконавця не перешкоджає розгляду судом його подання».

Статтю 377-1 ЦПК України доцільно доповнити частиною третьою наступного змісту: «До неналежно оформленого подання державного виконавця про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України застосовуються положення ст. 121 ЦПК України».

6. Зважаючи на позитивний законодавчий досвід зарубіжних країн, доцільно закріпити у п. 18 ч. 2 ст. 11 Закону України «Про виконавче провадження» такі стимулюючі заходи до виконання боржником судового рішення, як заборона видачі закордонного паспорту, вилучення водійського посвідчення громадянина до виконання рішення у повному обсязі або призупинення дії ліцензії на зайняття певними видами діяльності.

7. Запропоновано викласти ч. 1 ст. 376 ЦПК України у такій редакції: «Питання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння боржника – фізичної особи або особи, у якій знаходиться майно боржника чи майно та кошти, належні боржникові від інших осіб, або дитина, щодо якої є виконавчий документ про її відібрання, при виконанні судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) (за винятком рішень у справах про примусове виселення боржника, примусове вселення стягувача) вирішується судом за місцезнаходженням житла чи іншого володіння особи за поданням державного виконавця».

8. Необхідно чітко визначити на законодавчому рівні обставини, що ускладнюють виконання рішень, у разі настання яких судом може бути розглянуто питання про розстрочку або відстрочку виконання рішення, а саме викласти ч. 1 ст. 373 ЦПК України у такій редакції: «За наявності обставин, що ускладнюють виконання рішення (тяжка хвороба боржника або членів його сім'ї, відсутність присудженого майна в натурі, обставини непереборної сили та обставини, викликані неправомірними діями, урядові постанови або розпорядження державних органів, воєнні дії, що перешкоджають виконанню судового рішення), за заявою державного виконавця або сторони виконавчого провадження суд, за місцем примусового виконання рішення суду або іншого уповноваженого органу (посадової особи), у десятиденний строк розглядає питання про відстрочку або розстрочку виконання, зміну чи встановлення способу і порядку виконання рішення в судовому засіданні з викликом сторін і у виняткових випадках може відстрочити або розстрочити виконання, змінити чи встановити спосіб і порядок виконання рішення».

9. Доцільно внести зміни до ч. 2 ст. 368 ЦПК щодо підстав видання кількох виконавчих документів та викласти її у наступній редакції: «2. За кожним судовим рішенням, яке набрало законної сили, за заявою осіб, на користь

яких воно ухвалено, видається один виконавчий лист. Суд має право видати кілька виконавчих листів за заявою стягувачів, точно зазначивши, яку частину рішення треба виконати за кожним виконавчим листом, у разі: 1) встановлення кількох місць отримання доходів боржника у справах про стягнення аліментів; 2) ухвалення судом рішення, за яким боржнику належить передати майно, що перебуває в місцях, підвідомчих різним відділам державної виконавчої служби; 3) виявлення кількох місць отримання боржником доходів під час здійснення виконавчого провадження у разі звернення стягнення на доходи боржника».

Необхідно доповнити ст. 368 ЦПК України частиною п'ятою наступного змісту: «У разі допущення рішення до негайного виконання, виконавчий документ видається не пізніше наступного дня після ухвалення рішення».

10. Запропоновано закріпити у ч. 1 ст. 380 ЦПК України визначення поняття «поворот виконання» як цивільну процесуальну гарантію захисту майнових та особистих немайнових прав особи, що полягає у поверненні сторін до їх первісного стану, який існував до моменту виконання первісного рішення, шляхом зобов'язання стягувача за первісним рішенням вчинити дії на користь боржника за первісним рішенням (у разі виконання первісного рішення суду немайнового характеру) та (або) обов'язок первісного стягувача повернути майно, визначене судовим рішенням, та (або) виплатити на користь первісного боржника грошову суму.

11. У ст. 380 ЦПК України слід закріпити обов'язок боржника надати суду докази стягнення з нього коштів або вилучення у нього майна під час виконання рішення суду. Також необхідно передбачити у ч. 3 зазначеної статті положення про те, що у разі неможливості повернути майно в рішенні або ухвалі суду передбачається відшкодування вартості цього майна, що визначається судом на момент ухвалення рішення про поворот виконання.

12. У ч. 3 ст. 381 ЦПК України необхідно конкретизувати строк, протягом якого суд повинен вирішити питання про поворот виконання, та викласти вказану частину у наступній редакції: «Суд розглядає заяву особи про поворот виконання в десятиденний строк з дня надходження відповідної заяви в судовому засіданні з повідомленням сторін і постановляє ухвалу».

13. Доцільно внести зміни до п. 13 ч. 1 ст. 37 Закону України «Про виконавче провадження» про встановлення заборони на вчинення всіх без винятку виконавчих дій за виконавчим провадженням у разі надання судом відстрочки виконання рішення та зупинення виконавчого провадження.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Притуляк В.М. Актуальні питання примусового звернення стягнення на житло боржника як вид нерухомого майна у виконавчому провадженні /

В. М. Притуляк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія Право. – Т. 1. – Ч. 1. – Вип. 22. – 2013. – С. 208-212.

2. Притуляк В.Н. Общие условия, основания, порядок осуществления исполнительного производства в Украине / В. Н. Притуляк // Международный научно-практический правовой журнал «Legea si Viata». – Вип. 10/2 (274). – 2014. – С. 147-151.

3. Притуляк В. М. Процесуальні особливості порядку звернення стягнення на майно боржника / В. М. Притуляк // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Вип. 3. – 2014. – С. 181-186.

4. Притуляк В.М. Доктринальне розуміння галузевої приналежності виконавчого провадження в Україні / В. М. Притуляк // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Вип. 10-2. Том 1. – 2014. – С. 179-184.

5. Притуляк В. М. Проникнення до житла чи іншого володіння боржника чи іншої особи на стадії примусового виконання рішення суду / В. М. Притуляк // Вісник Запорізького національного університету. – Вип. 4 (II). – 2014. – С. 115-122.

6. Притуляк В.Н. Временное ограничение в праве выезда как эффективное средство стимулирования к исполнению решения суда / В. Н. Притуляк // Международный научно-практический правовой журнал «Legea si Viata». – Вип. 2/3. – 2015. – С. 82-85.

7. Притуляк В. М. Правове регулювання відстрочки або розстрочки на стадії примусового виконання рішення суду / В. М. Притуляк // Науковий журнал «Право і суспільство». – Вип. 3. – 2015. – С. 72-77.

8. Притуляк В. М. Перспективи створення інституту приватних виконавців як елемент правової держави / В. М. Притуляк // Науковий журнал «Правова держава». – Вип. 21. – 2016. – С. 53-59.

9. Притуляк В. М. Проблеми виконання рішень судів немайнового характеру / В. М. Притуляк // Актуальні проблеми цивільного права та процесу : матеріали щорічної міжнародної науково-практичної конференції ім. Ю.С. Червоного (Одеса, 13 грудня 2012 р.) – Одеса : Фенікс, 2012. – С. 139-144.

10. Притуляк В. М. Обмеження у праві виїзду за кордон – особливості інструменту примусового виконання рішення суду / В.М. Притуляк // Сучасна цивілістика : матеріали VIII Міжнародної цивілістичної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (Одеса, 29-30 березня 2013 р.) / відпов. за вип. д.ю.н., проф. Є.О. Харитонов ; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Юридична література, 2013. – С. 227-230.

11. Притуляк В.М. Актуальні питання примусового звернення стягнення на житло боржника, як вид нерухомого майна у виконавчому провадженні / В.М. Притуляк // Розвиток державності та права в Україні: реалії та перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції,

м. Львів, 19-20 липня 2013 р. – Львів : Центр правничих ініціатив, 2013. – С. 50-53.

12.Притуляк В.М. Стадії виконавчого провадження / В.М. Притуляк // Актуальні проблеми цивільного права та процесу : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції ім. Ю.С. Червонного, м. Одеса, 13 грудня 2013 р. / за заг. ред. Заслуженого юриста України, д.ю.н., професора Р. М. Мінченко. – Одеса : Фенікс, 2014. – С. 75-79.

13.Притуляк В. М. Повернення виконавчого документу до суду, який його видав (проблематика) / В.М. Притуляк // Правове життя сучасної України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої ювілею академіка С.В. Ківалова (Одеса, 16-17 травня 2014 р.) Т. 1 / відп. за вип. д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін ; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Юридична література, 2014. – С. 404-406.

14.Притуляк В.М. Доктринальне розуміння галузевої приналежності виконавчого провадження в Україні / В.М. Притуляк // Актуальні проблеми цивілістики : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 21 листопада 2014 р. – Одеса: Фенікс, 2014. – С. 298-303.

15.Притуляк В.М. Правове регулювання проникнення до житла боржника при виконанні рішення суду немайнового характеру / В.М. Притуляк // Теоретичні та практичні проблеми правового регулювання суспільних відносин : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 23-24 січня 2015 р. – Харків : Асоціація аспірантів-юристів, 2015. – С. 66-69.

16.Притуляк В.М. Шляхи вдосконалення правового регулювання відстрочки або розстрочки на стадії примусового виконання рішення / В.М. Притуляк // Актуальні проблеми реформування системи законодавства України : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 30-31 січня 2015 р. – Запоріжжя : Істина, 2015. – С. 20-24.

17. Притуляк В.М. Перспективи використання іноземного досвіду застосування стимулюючих заходів під час примусового виконання рішень судів з цивільних справ / В.М. Притуляк // Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 15-16 травня 2015 р. Том 2. – Одеса : Юридична література, 2015. – С. 570-572.

18.Притуляк В.М. Особливості визнання мирової угоди та примусового виконання ухвали про затвердження мирової угоди на стадії примусового виконання / В.М. Притуляк // Цивільне судочинство у світлі судової реформи в Україні : матеріали міжнародної науково-практичної конференції ім. Ю.С. Червонного, м. Одеса, 18 грудня 2015 р. – Одеса : Фенікс, 2015. – С. 146-148.

19.Притуляк В.М. Перспективи створення інституту приватних виконавців як елемент правової держави / В.М. Притуляк // Методологічні засади вдосконалення цивільного процесуального права : матеріали

міжнародної науково-практичної конференції до 150-річчя від дня народження Є.В. Васьковського, м. Одеса, 8 квітня 2016 р. – Одеса : Юридична література, 2016. – С. 93-97.

20.Притуляк В.М. До питання законодавчого закріплення принципів виконавчого провадження за проектом Закону України «Про виконавче провадження» / В.М. Притуляк // Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 20 травня 2016 р. Том 2. – Одеса : Юридична література, 2016. – С. 588-590.

АНОТАЦІЯ

Притуляк В.М. Повноваження суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2016.

Дисертація є першим у науці цивільного процесуального права України спеціальним комплексним дослідженням повноважень суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах.

Досліджено становлення та розвиток системи примусового виконання судових рішень у цивільних справах. Визначено правову природу примусового виконання судових рішень у цивільних справах. Розглянуто особливості взаємодії суду з органами державної виконавчої служби при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах. Досліджено повноваження суду при зверненні рішення у цивільних справах до виконання. Проаналізовано повноваження суду при розгляді та вирішенні питань щодо застосування примусових заходів до боржника в процесі виконання рішень, процесуальні дії суду, спрямовані на сприяння належному виконанню судових рішень, а також повноваження суду при вирішенні процесуальних питань, пов'язаних із поворотом виконання. Охарактеризовано повноваження суду із здійснення попереднього та подальшого контролю на стадії виконання рішень у цивільних справах.

Сформульовано теоретично обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення цивільного процесуального законодавства у сфері примусового виконання судових рішень у цивільних справах.

Ключові слова: виконавче провадження, примусове виконання, суд, повноваження суду, судові рішення у цивільній справі, належне виконання, судовий контроль, поворот виконання.

АННОТАЦИЯ

Притуляк В.Н. Полномочия суда при принудительном исполнении судебных решений по гражданским делам. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.03 – гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2016.

Диссертация является первым в науке гражданского процессуального права Украины специальным комплексным исследованием полномочий суда при принудительном исполнении судебных решений по гражданским делам.

Исследован процес становления и развития системы принудительного исполнения судебных решений по гражданским делам.

Обоснован вывод о том, что в исполнительном производстве реализуется правозащитная функция государства, которая предусматривает принудительное исполнение решений суда по гражданским делам в отношении обязанных по правовым актом лиц.

Определена правовая природа принудительного исполнения судебных решений по гражданским делам. Сделан вывод о том, что принудительное исполнение судебных решений по гражданским делам является завершающей стадией судебного производства.

Рассмотрены особенности взаимодействия суда с органами государственной исполнительной службы при принудительном исполнении судебных решений по гражданским делам.

Исследованы полномочия суда при обращении решения по гражданским делам к исполнению.

Проанализированы полномочия суда при рассмотрении и разрешении вопросов по применению мер принудительного характера к должнику в процессе выполнения решений, процессуальные действия суда, направленные на содействие надлежащему выполнению судебных решений, а также полномочия суда при решении процессуальных вопросов, связанных с поворотом исполнения.

Охарактеризованы полномочия суда по осуществлению предварительного и последующего контроля на стадии исполнения решений по гражданским делам.

Обоснована необходимость закрепления на законодательном уровне перечня оснований, усложняющих исполнение судебных решений и являющихся основанием для отсрочки или рассрочки исполнения, изменения или установления способа и порядка исполнения.

Сформулированы предложения по усовершенствованию положений Гражданского процессуального кодекса Украины в части рассмотрения категории дел о временном ограничении лица в праве выезда за пределы

Украины, о предоставлении права на принудительное проникновение в жилье или другое владение лица.

Сделан вывод о том, что исполнение судебного решения является неотъемлемой составляющей процесса судебной защиты прав, сформулированный исходя из практики Европейского суда по правам человека при применении положений ст. 6 Конвенции о защите прав человека и основоположных свобод;

Сформулированы теоретически обоснованные предложения по совершенствованию гражданского процессуального законодательства в сфере принудительного исполнения судебных решений по гражданским делам.

Ключевые слова: исполнительное производство, принудительное исполнение, суд, полномочия суда, судебное решение по гражданскому делу, надлежащее исполнение, судебный контроль, поворот исполнения.

SUMMARY

Prytuliak V.M. The powers of court in enforcement of court decisions in civil cases. – Manuscript.

The thesis for the degree of a candidate of legal sciences, specialty 12.00.03 – Civil Law and Civil Procedure; Family law; Private International Law. – National University «Odessa Law Academy», Odessa, 2016.

The dissertation is the first in the science of civil procedural law of Ukraine special complex research of the court's authority in enforcement of court decisions in civil cases.

The formation and development of the system of enforcement of court decisions in civil cases is researched. The legal nature of enforcement of court decisions in civil cases is defined. Peculiarities of interaction of the court with the bodies of the state executive service in the process of enforcement of decisions in civil cases is researched. The powers of the court while referring court's decisions in civil cases for execution are examined. The powers of the court in considering and deciding on the application of coercive measures against the debtor in the implementation of court's decisions, procedural actions of the court, aimed at facilitation of proper execution of court decisions, and powers of court in resolving procedural issues related to restitution were analyzed. The power of court to exercise preliminary and subsequent control at the stage of implementation of decisions in civil cases is characterized.

Theoretically justified proposals on improvement of civil procedural legislation in the sphere of enforcement of court decisions in civil cases were formulated.

Key words: enforcement proceedings, enforcement, court, court's authority, court decision in a civil case, proper performance, judicial control, restitution.

Підписано до друку 02.09.2016 р. Формат 60х90/16.
Ум.-друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 1609-5а.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25
Тел. (048) 7777-591.

